



TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDA XALQ AMALIY SAN'ATI NAMUNALARIDAN FOYDALANISHNING METODIK ASOSLARI

Raxmonova Mahliyo Zoir qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida xalq amaliy san'ati namunalarini qo'llashning metodik jihatlari tahlil qilinadi. O'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy madaniyatni chuqurroq anglash imkoniyatlarini yaratish yo'llari ko'rib chiqiladi. Maqolada shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan xalq san'ati namunalarini integratsiyalash strategiyalari taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, xalq amaliy san'ati, pedagogik metod, ijodiy kompetensiya, milliy madaniyat

Tasviriy san'at ta'limi o'quvchilarning ijodiy va estetik rivojlanishi uchun asosiy vosita hisoblanadi. Shu jarayonda xalq amaliy san'ati namunalaridan foydalanish nafaqat o'quvchilarni milliy madaniyat bilan tanishtiradi, balki ularning ijodiy fikrlash va tasavvurini rivojlantiradi. Hozirgi kunda pedagoglar o'quv jarayonida xalq amaliy san'ati elementlarini samarali integratsiyalash orqali o'quvchilarni innovatsion yechimlar yaratishga rag'batlantirmoqdalar. Bu esa darslarni qiziqarli va interaktiv qilish imkonini beradi.

Tasviriy san'at ta'limida xalq amaliy san'ati namunalaridan foydalanish o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Xalq amaliy san'ati, o'zining tarixiy, madaniy va estetik jihatlari bilan, o'quvchilarga nafaqat vizual va texnik ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi, balki ularni milliy qadriyatlar bilan tanishtiradi. Shu bilan birga, xalq san'ati elementlari orqali dars jarayoni interaktiv, qiziqarli va innovatsion shaklda tashkil etilishi mumkin.

Xalq amaliy san'ati namunalari orqali o'quvchilar milliy madaniyatni o'rganadi, tarixiy kontekstni anglaydi va o'z ijodiy yondashuvlarini shakllantiradi. Masalan, milliy naqshlar, gilam va adras ishlari, keramika va yog'ochga o'yma ishlari





o'quvchilarda kompozitsiya, rang va shaklni idrok etish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarga xalq san'ati namunalarini tahlil qilish, ularni o'z ijodiy ishlarida qo'llash imkoniyati berilishi orqali mantiqiy va abstrakt fikrlash ko'nikmalari shakllanadi. Bu jarayonda o'quvchilar turli materiallar va texnikalardan foydalanishni o'rganadi, shu bilan birga ijodiy yechimlarni izlashga rag'batlantiriladi.

Xalq amaliy san'ati namunalarini ta'lim jarayoniga kiritish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar o'z milliy merosi bilan tanishib, tarixiy va madaniy qadriyatlarni o'zlashtirganda darslarga qiziqishi ortadi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ijodiy ishlarida milliy naqsh va uslublarni qo'llash orqali shaxsiy ijodiy uslubini rivojlantiradi. Misol uchun, o'quvchilarga mahalliy ustalarning keramika yoki yog'och o'yma ishlari asosida shaxsiy kompozitsiyalar yaratish topshirilishi mumkin. Bu esa nafaqat texnik ko'nikmalarni oshiradi, balki ijodiy fikrlashni mustahkamlaydi.

Pedagogik jihatdan, xalq amaliy san'ati elementlarini integratsiyalash bir nechta samarali usullar orqali amalga oshiriladi. Birinchi usul – vizual materiallardan foydalanish. O'quvchilarga xalq amaliy san'ati namunalarini rasmlar, fotosuratlar yoki real ob'ektlar orqali ko'rsatish darslarni yanada qiziqarli qiladi va o'quvchilarni diqqatini jamlashga rag'batlantiradi. Ikkinchi usul – ijodiy loyihalar. O'quvchilarga milliy naqshlar yoki xalq amaliy san'ati elementlari asosida shaxsiy ishlar yaratish topshirig'i beriladi. Bu jarayonda o'quvchilar ranglar, shakllar va kompozitsiya bilan eksperimentlar olib boradi, shaxsiy ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Uchinchi usul – taqqoslash va tahlil. Milliy va zamonaviy san'at namunalarini solishtirish orqali o'quvchilar estetik qarash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. To'rtinchi usul – interaktiv mashg'ulotlar. Muzeylar, san'at galereyalari yoki onlayn resurslar orqali xalq amaliy san'ati bilan yaqindan tanishtirish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida xalq amaliy san'ati elementlarini qo'llashning samaradorligi yanada oshiriladi. Masalan, flipped classroom (aylanma sinf) usulida o'quvchilarga milliy san'at namunalarini oldindan o'rganish, dars vaqtida esa tahlil va ijodiy ishlarda qo'llash imkoniyati beriladi. Bu yondashuv o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi, ijodiy ishlarni tashkil qilishni osonlashtiradi va darsni interaktiv qiladi. Shu bilan birga, multimediya





resurslar, video va 3D modellardan foydalanish orqali o'quvchilarga milliy san'at namunalarini vizual tarzda o'rganish imkoniyati yaratiladi.

Shuningdek, pedagoglar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo'llashlari muhimdir. Ba'zi o'quvchilar naqsh chizishda, boshqalari esa rang va kompozitsiya bilan eksperimentlar qilish orqali individual ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu tarzda darslar har bir o'quvchining ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Differensial yondashuv, shuningdek, o'quvchilarning o'ziga xos qiziqishlari va iqtidorini hisobga olgan holda samarali darslarni tashkil etishga yordam beradi.

Xalq amaliy san'ati namunalari orqali o'quvchilarda madaniy va estetik qadriyatlarni shakllantirish ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar milliy san'at asarlarining tarixiy va madaniy kontekstini o'rganganida, ular nafaqat texnik ko'nikmalarini oshiradi, balki milliy o'zlikni anglash va qadrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Shu bilan birga, milliy san'atni zamonaviy san'at bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilar innovatsion yechimlar qidirishga o'rganadi, ijodiy qarashlarini kengaytiradi va zamonaviy san'at tendensiyalari bilan tanishadi.

Shu nuqtai nazardan, tasviriy san'at ta'limida xalq amaliy san'ati elementlaridan foydalanish pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi, o'quvchilarni ijodiy va estetik rivojlantiradi hamda milliy madaniyatga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. Pedagoglar tomonidan milliy san'at elementlarini o'quv jarayoniga integratsiyalash innovatsion yondashuv sifatida qaraladi va darslarning interaktiv, qiziqarli va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida xalq amaliy san'ati namunalari bilan ishlashni tizimli ravishda amalga oshirish zarur bo'ladi, bu esa o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va ularni milliy qadriyatlar bilan tanishtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tasviriy san'at ta'limida xalq amaliy san'ati namunalari o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Xalq san'ati elementlaridan foydalanish o'quvchilarda estetik didni rivojlantiradi, ijodiy fikrlashni mustahkamlaydi va milliy madaniyatni chuqurroq anglashga yordam beradi. Pedagogik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida xalq amaliy san'ati namunalarini integratsiyalash darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi hamda o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Shu bois, tasviriy san'at darslarida xalq





amaliy san'ati elementlarini tizimli va samarali qo'llash pedagogik innovatsiya sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, (2), 109-110.
2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 131-134.
3. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
4. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Шавдилов, С. А. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликга оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (6), 15-21.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter education & global study*, (1), 8-14.
7. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and innovation*, 2(B10), 192-198.
8. Шавдилов, С. А. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84-85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193-196.
10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60-66.





GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

